

สาขาสื่อสาร

1. ภาพรวมโครงสร้างพื้นฐานของประเทศสาขาสื่อสาร (Telecommunication)

1.1 ขีดความสามารถการให้บริการ

สถานะการพัฒนาและการให้บริการในสาขาสื่อสาร ประกอบด้วย การให้บริการหลักจำนวน 4 ประเภท ได้แก่ (1) โทรศัพท์พื้นฐาน (2) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (3) ระบบอินเทอร์เน็ต และ (4) ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยสรุปดังนี้

1.1.1 โทรศัพท์พื้นฐาน

- 1) ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2550 ในภาพรวมของประเทศไทยมีเลขหมายที่เปิดให้บริการ (Line Capacity) จำนวน 8.73 ล้านเลขหมาย และมีเลขหมายที่มีผู้เช่า (Line Connected) จำนวน 6.84 ล้านเลขหมาย หรือร้อยละ 78 ของเลขหมายที่เปิดให้บริการ โดยในปี 2549 มีอัตราส่วนการใช้โทรศัพท์พื้นฐานจำนวน 13.89 เลขหมายต่อประชากร 100 คน (จำนวนประชากรประเทศไทยมีจำนวนประมาณ 62.8 ล้านคน ที่มา: กรมการปกครอง) ทั้งนี้ การให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน ในเขตนครหลวง บมจ. ทีโอที มีส่วนแบ่งการตลาดสำหรับเลขหมายที่มีผู้เช่าในปี 2549 ร้อยละ 43.91 ในขณะที่ บมจ. TRUE มีส่วนแบ่งร้อยละ 56.09 ส่วนในเขตภูมิภาค บมจ. ทีโอที มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 62.65 ในขณะที่ บมจ. TT&T มีส่วนแบ่งร้อยละ 37.35 (ที่มา : รายงานสภาพตลาดโทรศัพท์พื้นฐาน ไตรมาส 1 ปี 2550 กทช.)

สถานภาพการมีโทรศัพท์พื้นฐานใช้ต่อประชากร 100 คนของไทย

(Thailand Penetration rates)

	2546	2547	2548	2549
กรุงเทพและปริมณฑล	40.4	40.84	41.52	40.83
ภูมิภาค	5.80	6.29	6.49	6.53
Digital Divide	6.97	6.50	6.40	6.25

ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และ กรมการปกครอง

- 2) แม้ว่าจะมีการลงทุนพัฒนาโครงข่ายระบบสื่อสารและโทรคมนาคมเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด และครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศก็ตาม แต่โอกาสการเข้าถึงระบบสื่อสาร (Digital divide) ระหว่างประชาชนในภูมิภาคกับกรุงเทพและปริมณฑลไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เนื่องจากข้อจำกัดของการพัฒนาระบบโครงข่ายความเร็วสูง ทำให้ไม่สามารถพัฒนาบริการการสื่อสารข้อมูลและมัลติมีเดียต่างๆ ให้กระจายไปยังภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โอกาสในการเข้าถึงระบบสื่อสารโทรคมนาคมและบริการด้านสื่อสารโทรคมนาคมของประชาชนในส่วนภูมิภาคยังอยู่ในระดับต่ำ โดยอัตราส่วนการมีโทรศัพท์พื้นฐานใช้ต่อประชากร 100 คน ในปี 2549 ของกรุงเทพและปริมณฑล และ ภูมิภาค เท่ากับ 40.83 และ 6.53 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในเชิงปริมาณพบว่า Digital divide จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเล็กน้อย

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่สมดุลระหว่างการให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานในเขตนครหลวง และภูมิภาค โดยมีเลขหมายส่วนเกินในเขตนครหลวง แต่มีความขาดแคลนในส่วนของภูมิภาค ซึ่งเป็นปัญหาจากระบบโครงข่ายโทรศัพท์ที่ยังไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ โดยคาดว่าจะยังมีผู้รอใช้บริการโทรศัพท์พื้นฐานในข่ายสายจำนวนประมาณ 6 แสนเลขหมาย

1.1.2 โทรศัพท์เคลื่อนที่

- 1) การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ครั้งแรกในปี 2525 และได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบัน ณ มิถุนายน 2550 มีเลขหมายโทรศัพท์ที่เปิดให้บริการแล้วรวม 43.34 ล้านเลขหมาย และธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการแข่งขันสูงมากทำให้ราคาค่าบริการลดลงเรื่อยมาเป็นลำดับ
- 2) ขณะนี้มีบริษัทที่ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รวมทั้งสิ้น 6 บริษัท ได้แก่ (1) บมจ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (AIS) เป็นผู้ให้บริการรายใหญ่ที่สุด มีส่วนแบ่งการตลาดสูงถึงร้อยละ 48.43 (2) บมจ. โทเทิลแอนด์ซีเอส คอมมูนิเคชั่น (DTAC) มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 30.73 (3) บมจ. ทรูมูฟ (True Move) ร้อยละ 18.76 (4) บริษัทฮัทช์ (HUTCH) และ (5)

บริษัท DPC ซึ่งเป็นบริษัท ร่วมกิจการฯ ของ บมจ กสท โทรคมนาคม กับบริษัทเอกชน มีส่วนแบ่ง ร้อยละ 1.71 และ ร้อยละ 0.21 ตามลำดับ และ (6) บริษัท ไทยโมบาย ซึ่งเป็นบริษัทร่วมกิจการฯ ของ บมจ ทีโอที มีส่วนแบ่ง ร้อยละ 0.16 ตามลำดับ

ส่วนแบ่งตลาดโทรศัพท์มือถือ

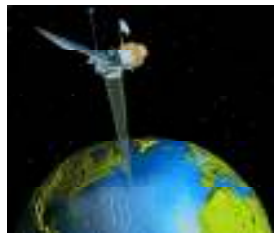
หน่วย : ร้อยละ

บริษัท	โทรศัพท์เคลื่อนที่		
	Prepaid	Postpaid	รวม
ไทยโมบาย	-	1.02	1.02
Hutch	1.18	5.08	6.26
DPC	-	1.52	1.52
AIS	49.33	42.81	92.14
TRUE MOVE	20.10	10.15	30.25
DTAC	29.37	39.42	68.79
รวม	100.00	100.00	200.00

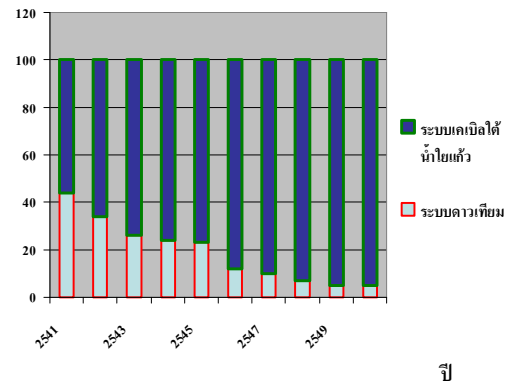
ที่มา : กทช. รายงานสภาพตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ ไตรมาสที่ 1 ปี 2550

- 3) การขยายตัวอย่างก้าวกระโดดของการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาได้ส่งผลให้มีการพัฒนาการลงทุนโครงข่าย และเนื้อหาสาระ (Contents) การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว รวมถึงการเข้ามาตรึงการแข่งขันกันอย่างรุนแรง จนกระทั่งราคาบริการและราคาถูกขายลดลงมาอยู่ในระดับต่ำสุดจนคาดว่าในอนาคตจะส่งผลกระทบต่อปัญหาคุณภาพการให้บริการ และขีดความสามารถในการขยายและปรับปรุงโครงข่ายการให้บริการที่ทันสมัยเพื่อรองรับความต้องการใช้ทุกรูปแบบของ Media ต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น

ภาพรวมการพัฒนาาระบบโทรคมนาคมสื่อสาร

ตารางแสดงอัตราส่วนระบบดาวเทียมต่อระบบเคเบิลใยแก้วใต้น้ำ ร้อยละ

ระบบเคเบิลใต้น้ำที่เชื่อมโยงไปต่างประเทศ

1.1.3) ระบบอินเทอร์เน็ต

- ปัจจุบันการแข่งขันของธุรกิจอินเทอร์เน็ตสูงมาก เนื่องจากมีผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider : ISP) สูงถึง 59 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2550 โดยบริษัทที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดคือ บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านบริษัทย่อยคือ บริษัท อินโฟเน็ต จำกัด (AI) และ

บริษัท ทรูอินเทอร์เน็ท จำกัด โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการสูงสุดถึง 1.23 ล้านราย คิดเป็นร้อยละ 17.57 ของผู้ใช้บริการทั้งหมด

- 2) ข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ได้ประมาณว่า จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยในปี 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 8.04 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ประมาณร้อยละ 13 การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของรัฐที่จะพัฒนาประเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ E-Government, E-Commerce, E-Industry, E-Education และ E-Society ผ่านการดำเนินโครงการต่างๆ ได้แก่ การจำหน่ายคอมพิวเตอร์ราคาถูกลง การลดค่าบริการอินเทอร์เน็ต การลดค่าเช่าวงจรทางไกลระหว่างประเทศ รวมทั้งการอนุมัติโครงการติดตั้งโทรศัพท์พื้นฐานเพิ่มอีกจำนวน 565,500 เลขหมายทั่วประเทศในปี 2547 นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงราคาถูกลง เพื่อให้จำนวนผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการให้บริการทั้งแบบเหมาจ่ายรายเดือนและแบบเติมเงินโดยอัตราค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่ระดับ 4 บาทต่อชั่วโมง และค่าบริการแบบรายเดือนต่ำสุดที่ 299 บาท
- 3) การลงทุนในระบบอินเทอร์เน็ตของภาคเอกชนจะดำเนินการในเขตพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงระบบโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคม และเป็นเขตพื้นที่เชิงพาณิชย์ มากกว่าการขยายบริการไปยังพื้นที่ที่ไม่สามารถให้บริการเชิงพาณิชย์ได้ นอกจากนี้ ค่าบริการอินเทอร์เน็ตก็มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการของประชาชน ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาภาระต้นทุนค่าบริการของผู้ประกอบการที่ต้องจ่ายค่าเชื่อมต่อโครงข่ายและผลประโยชน์ต่างๆ แก่ภาครัฐ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการใช้บริการอินเทอร์เน็ต

1.1.4 ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Broadband Internet)

- 1) ธุรกิจอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง แม้ว่าจะจะเป็นธุรกิจที่เพิ่งเริ่มต้นของประเทศไทยก็ตาม แต่จำนวนผู้ใช้บริการได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ในปี 2545 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงจำนวน 7,400 ราย

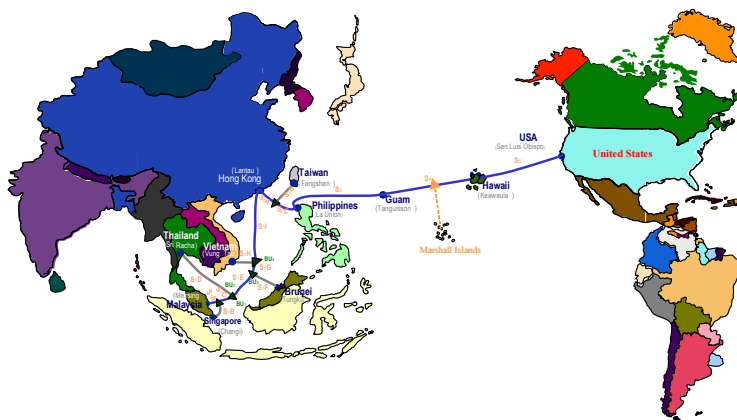
เพิ่มขึ้นเป็น 23,322 ราย ในปี 2546 และเพิ่มขึ้นเป็น 192,853 ราย หรือ เพิ่มขึ้น 8.3 เท่า จากปี 2546 ทั้งนี้ บริษัท ทูคอร์ดปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ ร้อยละ 85 จากข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2550 บมจ. TRUE ได้รายงานจำนวนผู้ใช้บริการ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในประเทศไทยของบริษัทมีจำนวนทั้งสิ้น 488,721 ราย โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2549 ถึงร้อยละ 10.39

- 2) ในตลาดอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมีอยู่หลายรายทั่วประเทศ ได้แก่ บริษัท ยูไนเต็ด บรอดแบนด์ เทคโนโลยี จำกัด (UBT) ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่ม UCOM บริษัท เลนโซ่ ดาต้าคอม จำกัด เป็นบริษัทในกลุ่ม Smart CS Loxinfo ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่มชิน คอร์ปอเรชั่น นอกจากนั้นได้แก่ บมจ. ทีโอที TT&T และ บริษัท แอดวานซ์ ดาต้าเน็ตเวิร์ค คอมมิวนิเคชั่น จำกัด อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการในเขต กทม. และ ปริมณฑล มีเพียง บมจ. ทีโอที และ บมจ. TRUE เป็นผู้ให้บริการเท่านั้น เนื่องจากมีโครงข่ายเป็นเคเบิลใยแก้วของตนเอง ในขณะที่ผู้ให้บริการรายอื่นๆ ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง
- 3) การลงทุนในระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต้องใช้วงเงินลงทุนที่สูงมาก และต้องการความชัดเจนในด้านโครงสร้างรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะปัจจุบันจะมีการแข่งขันธุรกิจสูงทั้งด้านราคาและข้อเสนอส่งเสริมการขายก็ตาม แต่การใช้บริการยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูง

1.2 แผนงาน/โครงการที่สำคัญ : ปัจจุบันสาขาสื่อสารเป็นสาขาที่ภาครัฐได้เปิดเสรีด้านการให้บริการ โดยการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านการพัฒนาการบริการเพิ่มเติมจากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่ได้ลงทุนไปแล้ว ทั้งนี้ การลงทุนขยายโครงข่ายสื่อสารในช่วงที่ผ่านมา มีโครงการลงทุนที่ควรให้ความสำคัญ จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการขยายโทรศัพท์ 56,500 เลขหมาย (ทีโอที.) (2) โครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ CDMA 2000 – 1X ในส่วนภูมิภาค (กสท.) (3) โครงการเคเบิลใต้น้ำใยแก้ว SEA – ME – WE 4 (กสท.)

ภาพรวมการพัฒนาาระบบโทรคมนาคมสื่อสาร

Asia - America Gateway (AAG) Cable Network

1.3 ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ

1.3.1 การวิจัยและพัฒนาด้านสื่อสารโทรคมนาคม : การพัฒนาด้านสื่อสารและโทรคมนาคมขาดการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างจริงจังทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมจากต่างประเทศทั้งหมด ทำให้ไม่สามารถคิดค้นนวัตกรรมหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในประเทศ เพื่อต่อยอดการพัฒนา ระบบสื่อสารโทรคมนาคมให้ก้าวทันการพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมโลกได้ โดยที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาของไทยอยู่ในระดับต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ โดยประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายการวิจัยประมาณ 17,010 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.24 ของ GDP นอกจากนี้ บุคลากรด้านการวิจัยของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ โดยมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยเพียง ประมาณ 0.037 ล้านคน เท่านั้น ในขณะที่ ประเทศจีน และประเทศเกาหลี มีบุคลากรด้านการวิจัยประมาณ 1.364 ล้านคน และ 0.215 ล้านคน ตามลำดับ

1.3.1 การบริหารจัดการ : ขาดกลไกและระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่จะขยายระบบโครงข่ายให้ครอบคลุมและนำเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัยมาสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทำให้ไม่สามารถสร้าง

ความสมดุลของการพัฒนาที่จะนำไปสู่การลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม

- 1.3.3 **โครงสร้างตลาดและการลงทุน** : ที่ผ่านมามีความซ้ำซ้อนของการลงทุนทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้ไม่สามารถบริหารและจัดการทรัพยากรของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ยังขาดกลไกและเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการขยายโครงข่ายให้ครอบคลุมพื้นที่ห่างไกลที่ไม่คุ้มค่าในเชิงพาณิชย์
- 1.3.4 **กลไกกำกับดูแล** : กลไกกำกับดูแลที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่สอดคล้องกับแนวโน้มการหลอมรวมกันของเทคโนโลยีด้านการสื่อสารโทรคมนาคม โดยในปัจจุบัน โครงสร้างการกำกับดูแลในสาขาสื่อสารและโทรคมนาคม กำหนดให้มีหน่วยงานกำกับดูแลกิจการสื่อสารและโทรคมนาคม จำนวน 2 หน่วยงาน ได้แก่ (1) คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) และ (2) คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ทำให้อาจไม่สามารถกำกับดูแลการให้บริการในสาขาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
